

Rapport van de evaluatie- commissie lectoraat Brandweerkunde

Nederlandse Academie voor
Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2024

Auteur(s)	Wouter de Nooy
Contactpersoon	Wouter de Nooy, secretaris evaluatiecommissie lectoraat Brandweerkunde
Opdrachtgever	Directeur onderzoek en onderwijs NIPV Coby Flier
Datum	15 oktober 2024
Status	extern

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Voorwoord

Op 16 september 2024 is, op verzoek van de directeur onderzoek en onderwijs van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), de evaluatiecommissie van het lectoraat Brandweerkunde bijeengekomen.

De evaluatiecommissie bestaat uit de volgende leden:

- > Jaap Donker, algemeen directeur/regionaal commandant van de Veiligheidsregio Utrecht (voorzitter)
- > Margo Brouns, emeritus lector Versterking Impact Praktijkgericht Onderzoek
- > Jori Kalkman, universitair hoofddocent, de Nederlandse Defensie Academie
- > Bart Merci, hoogleraar Vakgroep Bouwkundige Constructies en Bouwmaterialen, Universiteit Gent
- > Dennis van Zanten, directeur Brandweer en Ambulancezorg Veiligheidsregio Gelderland Zuid

Op basis van de zelfevaluatie van de lector, een onderzoeksrapport over het bereik, de waardering en doorwerking van het onderzoek door het lectoraat Brandweerkunde en gesprekken met een groot aantal personen uit de omgeving van het lectoraat, heeft de evaluatiecommissie zich een beeld gevormd van het lectoraat Brandweerkunde in de periode 2015 – 2024. Dit rapport geeft de bevindingen van de evaluatiecommissie weer.

De commissie wil de deelnemers bedanken voor de tijd en moeite die zij in deze evaluatie hebben gestoken. Dit geldt in het bijzonder de lector die een informatieve zelfevaluatie heeft geschreven en voor de medewerkers van de vakgroep Brandweezorg die een onderzoek hebben uitgevoerd naar de verspreiding en impact van de kennis die het lectoraat heeft voortgebracht. De openhartige gesprekken hebben de commissie ruim de gelegenheid gegeven om haar inzicht te verdiepen.

De liefde voor het brandweerveld van alle betrokkenen is overduidelijk en belangrijk voor de toekomst. Onze brandweermensen verdienen dit.

Jaap Donker

Voorzitter evaluatiecommissie lectoraat Brandweerkunde

Inhoud

	Voorwoord	3
1	Inleiding	5
2	Evaluatie met betrekking tot de vijf criteria	6
2.1	Voldoende relevante productiviteit, impact, waardering en erkenning	6
2.2	Relevante en uitdagende missie en een helder onderzoeksprofiel	8
2.3	Borging van missie en het onderzoeksprofiel in portfolio en organisatie van het lectoraat	9
2.4	Inzet van mensen en middelen toereikend in kwalitatief en kwantitatief opzicht	9
2.5	Samenwerkingsverbanden intern en extern voldoende relevant, intensief en duurzaam	10
3	Conclusies en aanbevelingen	11
	Bijlage 1. Opdracht evaluatiecommissie	14
	Bijlage 2. Inhoud evaluatiedossier	16
	Bijlage 3. Overzicht gesprekspartners	17

1 Inleiding

De directeur onderzoek en onderwijs van het NIPV heeft de commissie ten behoeve van de evaluatie van het lectoraat Brandweerkunde (hierna: de commissie) ingesteld. Met lectoraat wordt bedoeld het geheel van kennisontwikkeling en kennisverspreiding dat door de lector en zijn onderzoeksgroep wordt verricht, met als startpunt de lectorale rede. De opdracht van de directie aan de commissie is als bijlage 1 bij dit rapport opgenomen.

Als basis voor de evaluatie heeft het evaluatiedossier (zie bijlage 2) gediend dat bestaat uit een zelfevaluatie door de lector en een conceptrapport van een onderzoek naar het bereik, de waardering en doorwerking van het onderzoek door het lectoraat Brandweerkunde (2024). Voor de volledigheid is ook de oorspronkelijke taakopdracht van het lectoraat Brandweerkunde toegevoegd.

Op de evaluatiedag heeft de commissie met een groot aantal personen uit de omgeving van het lectoraat gesproken; zie hiervoor bijlage 3. Deze personen zijn afkomstig uit de verschillende doelgroepen en organisaties waarop het lectoraat Brandweerkunde zich richt. Zij zijn allen direct of indirect betrokken bij de brandweezorg. Zij hebben hier ieder een eigen kijk op en een eigen visie op de toegevoegde waarde van het lectoraat. Uit deze beelden is door de commissie een rode draad afgeleid.

De bevindingen van de commissie zijn gebaseerd op het evaluatiedossier en de gevoerde gesprekken. In de aan de commissie verstrekte opdracht zijn vijf generieke vragen gesteld die de commissie moet beantwoorden. Deze vragen vormen de basis van de rapportage. In de volgende paragrafen worden de vragen beantwoord en voorzien van een toelichting. Aan de hand hiervan heeft de commissie een conclusie getrokken en een aantal aanbevelingen geformuleerd. De aanbevelingen zijn gericht op het toekomstig functioneren van het lectoraat.

2 Evaluatie met betrekking tot de vijf criteria

In dit hoofdstuk presenteert de commissie de feiten rond de vijf vragen van de opdracht. Op basis van de feiten probeert zij een onderbouwd antwoord te geven op deze vragen.

2.1 Voldoende relevante productiviteit, impact, waardering en erkenning

De commissie constateert een hoge intrinsieke motivatie om het brandweervak veiliger en toekomstbestendig te maken binnen zowel het lectoraat als binnen de netwerken waarin het lectoraat opereert. Hiernaast ziet de commissie bij alle gesproken partijen een bereidheid om samenwerking te zoeken om dit doel te bereiken, waarbij het lectoraat zowel nationaal als internationaal een gewaardeerde samenwerkingspartner is. De commissie ziet dit als belangrijke randvoorwaarden voor relevante productiviteit, impact, waardering en erkenning in de toekomst.

Verder benadrukken alle gesprekspartners dat het lectoraat veel en goed gepresteerd heeft en dat de lector enthousiasmeert. De commissie ziet veel waardering voor het lectoraat en constateert dat er zichtbaar veel is gedaan en geleverd door het lectoraat.

Kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein

Over de kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein kan de commissie kort zijn. Het onderzoek dat uitgevoerd is binnen het lectoraat staat nationaal en internationaal bekend als toonaangevend.

In de gesprekken met het externe netwerk van het lectoraat, de docenten en de instructeurs hoorde de commissie wel de oproep om nieuwe ontwikkelingen in het buitenland niet uit het oog te verliezen. Leren van buitenlands onderzoek en het valideren van kennis met internationale partners blijft belangrijk.

De commissie heeft signalen gekregen dat de onafhankelijkheid van het NIPV soms ter discussie wordt gesteld. Zij ziet geen redenen om te twifelen aan de onafhankelijkheid van het onderzoek dat binnen het lectoraat wordt uitgevoerd. Bij opdrachtonderzoek is er soms druk vanuit de opdrachtgever, maar dit heeft naar verluidt nooit geleid tot invloed op de wijze waarop de conclusies getrokken zijn. De NACB hanteert een afwegingskader voor opdrachtonderzoek waarbij opdrachten alleen aangenomen worden wanneer de onafhankelijke uitvoering gewaarborgd is. De commissie geeft ook aan dat het streven naar onafhankelijk onderzoek niet ten koste gaat of moet gaan van participatief onderzoek samen met het werkveld.

Verder valt op dat sommige onderzoeken vooral hebben geleid tot rapporten, terwijl andere onderzoeken hebben geresulteerd in veel internationale, wetenschappelijke publicaties. De lector gaf in het gesprek aan dat dit laatste geen doel op zich is, maar het kan wel bijdragen aan het legitimeren van nieuwe kennis en praktijkgerichte adviezen. Een duidelijke visie of publicatiestrategie ten opzichte van onderzoeksresultaten lijkt nu te ontbreken.

Valorisatie naar beroepspraktijk en maatschappij

Gesprekspartners in het externe netwerk benadrukken dat het brandweerveld bestaat uit groepen met heel verschillende taken en daarmee samenhangende opleidingsniveaus, zo uiteenlopend als vmbo en universitair. Dit maakt het uitdagend om te bepalen wie welke kennis nodig heeft en om kennis in de juiste vorm op de juiste plek te krijgen. Het lectoraat Brandweerkunde heeft voor al deze groepen relevante beroepskwesties zichtbaar gemaakt en veranderingen in beweging gezet door ongefundeerde aannames in de brandbestrijding onderbouwd te weerleggen en te vertalen naar werkbare inzetacties. Denk aan de basisprincipes voor de brandbestrijding die toegepast worden door de manschappen en bevelvoerders, en aan de inzichten uit de commandovoering voor bevelvoerenden. De commissie is van mening dat het lectoraat hiervoor terecht waardering en aanzien binnen het veld heeft gekregen. Tegelijkertijd blijkt uit het evaluatie-onderzoek dat sommige doelgroepen beter bereikt kunnen worden door kennisontwikkeling en -overdracht aan te passen aan een breed scala van leerstijlen.

De commissie waardeert het zeer dat bij de onderzoeken van het lectoraat standaard vertegenwoordigers van de beroepspraktijk betrokken worden en dat die ook graag meewerken. De commissie is ervan overtuigd dat het deelnemen aan onderzoek (dus: onderzoek *met* de praktijk) bijdraagt aan de kwaliteit van het onderzoek. Het versterkt de positieve effecten van het onderzoek op de beroepspraktijk. Zoals een gesprekspartner het formuleerde: “mensen die meedoen, passen hun uitoefening van het vak aan”.

Betekenis voor onderwijs en scholing

De opleiding van brandweermensen is veranderd door het onderzoek van het lectoraat. De inzichten uit het onderzoek naar repressief optreden (de basisprincipes brandbestrijding) zijn in het onderwijsprogramma opgenomen en worden door de instructeurs toegepast. Er kan inmiddels gesproken worden van een landelijke *unité de doctrine*: elke brandweer hanteert dezelfde aanpak bij de brandbestrijding. Dit is een belangrijke voorwaarde om te kunnen samenwerken binnen en tussen regio's. Meer in het algemeen wordt erop gewezen dat er dankzij het lectoraat aandacht is voor zowel technisch-fysieke componenten als mentale componenten van de brandbestrijding en voor de menselijke beperkingen in een complexe situatie. De commissie heeft bijzonder veel waardering voor deze doorwerking van het onderzoek.

De docenten en instructeurs wijzen op een zijdelings maar voor hen belangrijk effect van het lectoraat op het onderwijs en de instructie. In het werk van het lectoraat is consequent de werkwijze gehanteerd dat je als onderzoeker eerst begrip voor de complexiteit van brandverschijnselen moet krijgen, dan de generieke kenmerken daarvan moet zoeken en die ten slotte moet vereenvoudigen tot handelingsperspectieven die bruikbaar zijn in de hectiek van de brandbestrijding. Eerst de dynamiek en complexiteit van brand(bestrijding) echt willen begrijpen en doorgronden. Deze benadering heeft ertoe geleid dat docenten en instructeurs eraan gewend zijn geraakt om te doceren op basis van (feiten)kennis in plaats van traditie. Deze houding maakt het makkelijker om in het onderwijs vernieuwingen door te voeren.

Tegelijk signaleren gesprekspartners ook een keerzijde van deze houding. Nieuwe onderzoeksresultaten worden met name door instructeurs zelf soms te snel vertaald naar handelingsperspectieven. Dan worden er stappen overgeslagen in het proces om van onderzoeksresultaten via generalisering en vereenvoudiging tot een handelingsperspectief te komen. Dit is onwenselijk omdat op deze manier verschillende interpretaties in het land ontstaan, vooral in het kader van het vakbekwaam blijven. Daarbij geven gesprekspartners aan dat met name vakbekwaam blijven meer aandacht verdient. De suggestie wordt gedaan om onderzoeksresultaten in hapklare onderwijs- en oefenproducten onder alle instructeurs te verspreiden, bij voorkeur wanneer het 'verhaal compleet' is. De commissie signaleert op dit punt een positieve ontwikkeling: de vakraden hebben ermee ingestemd dat het ontwikkelfonds nu ook gebruikt mag worden voor producten die bestemd zijn voor het vakbekwaam blijven.

De commissie constateert dat er sinds de reorganisatie van IFV naar NIPV een organisatorische knip is tussen het onderzoek van het lectoraat en het brandweeronderwijs binnen het NIPV. De uitwisseling tussen onderzoek en onderwijs verloopt daarom vanaf 2022 voor een belangrijk deel via informeel overleg. Zoals gesprekspartners het uitdrukken: de doorwerking van onderzoek in onderwijs verloopt niet zozeer dankzij de structuur, maar eerder ondanks de structuur.

Kennisvermeerdering binnen de breedte van de organisatie

Zowel uit de zelfevaluatie als uit de gesprekken wordt duidelijk dat het lectoraat Brandweerkunde samenwerkt met andere lectoraten binnen de NACB. Met het lectoraat Brandveiligheidskunde is er een gedeelde onderzoekslijn (Leren van incidenten) en gezamenlijke onderzoeksprojecten (bijvoorbeeld naar rookverspreiding). Ook met het lectoraat Energie- en Transportveiligheid wordt samengewerkt aan brandonderzoek en incidentbestrijding. De commissie gaat ervan uit dat samenwerking leidt tot kennisvermeerdering binnen de breedte van de organisatie.

2.2 Relevante en uitdagende missie en een helder onderzoeksprofiel

Het lectoraat omschrijft zijn missie als volgt: "Het lectoraat Brandweerkunde zet zich in voor veilig en adequaat brandweeroptreden. Dit betreft niet alleen de incidentbestrijding, maar ook de (vakbekwaamheids)organisatie van de brandweer, inclusief cultuur en leiderschap. Het lectoraat ontwikkelt kennis over en voor de brandweer, waarmee een actuele vakdoctrine en actueel onderwijs worden gevoed. Daarnaast bevordert het lectoraat de kennisdeling. Het lectoraat faciliteert zo de lerende brandweerorganisatie." (Weewer 2024, 17).

De commissie twijfelt niet aan de relevantie van deze missie en ziet het ook in de toekomst als uitdaging om deze missie te vervullen. Als antwoord op de vraag naar hun actuele kennisbehoefte wezen uiteenlopende gesprekspartners de commissie namelijk op de vraag wat er nu en in de toekomst van de brandweer verwacht mag worden. Wat moet de brandweer doen, wat niet? Veiligheid wordt steeds complexer en overstijgt vaak de grenzen van een veiligheidsregio. De brandweer krijgt als goed georganiseerde en wijdvertakte organisatie steeds uiteenlopendere taken omdat zij er nu eenmaal is. Landelijk, regionaal,

lokaal en fijnmazig met veel uitvoeringskracht die in andere sectoren lijkt te ontbreken. Maar de brandweer moet bewuster keuzen maken waarvan zij is en waarvan zij niet is.

Hoewel het onderzoeksprofiel helder is voor betrokkenen, is het dat niet op alle punten voor de commissie. De commissie ziet tot ongeveer 2019 een helder profiel, waarin brandbestrijdingsprincipes centraal staan die uitmondten in een doctrine. Na deze aandacht voor de operationele organisatie verdient de langere termijn ook de aandacht van het lectoraat. Dit komt aan bod in de Toekomstverkenning Brandweer, maar de commissie heeft niet de indruk dat deze verkenning tot nieuwe onderzoekslijnen bij het lectoraat leidt. De commissie verwachtte bijvoorbeeld een onderzoeklijn naar wat de brandweer over 20 jaar nodig heeft vanwege de impact van klimaatverandering. In plaats daarvan ziet de commissie dat het thema natuurbrandbestrijding een van de onderdelen wordt binnen de onderzoeklijn Incidentbestrijding.

2.3 Borging van missie en het onderzoeksprofiel in portfolio en organisatie van het lectoraat

De commissie heeft de indruk dat het lectoraat Brandweerkunde zich in de afgelopen 10 jaar in een pioniersfase heeft bevonden. Op de eerste plaats omdat brandweerkunde nationaal en internationaal een weinig ontgonnen terrein was, zoals de zelfevaluatie beschrijft. Ook het organisch laten groeien van onderzoekslijnen wijst op een pioniersfase: in plaats van ver vooruit te kijken, kijken wat er op je pad komt. Zo leiden impactvolle branden tot onderzoek, die uitgroeien tot onderzoekslijnen, die neerslaan in basisprincipes en andere handreikingen. Keuzen kunnen gemaakt worden op basis van enthousiasme en vakliefde omdat er overal veel te ontdekken is. Typerend voor de pioniersfase is de rol van de pionier: de voortrekker die de richting aangeeft. Het is de commissie bijvoorbeeld opgevallen dat in vrijwel geen enkel gesprek het lectoraat losgekoppeld wordt van de persoon van de lector.

De pioniersfase was op zijn plaats en is uiterst vruchtbaar geweest. Maar continuïteit door borging is geen sterk punt van de pioniersfase. De commissie meent dat de lector momenteel een dusdanig centrale en dragende rol binnen het lectoraat heeft dat er risico's zijn voor de continuïteit van het lectoraat als hij weg zou vallen. De commissie betwijfelt ook of het bij een dusdanig sterk gegroeide groep onderzoekers en spectrum aan onderzoeksthema's wenselijk blijft om onderzoekslijnen organisch te laten ontstaan, waarmee de commissie overigens niet bedoelt dat onderzoekslijnen administratief dichtgetimmerd moeten worden. Het lijkt tijd om een robuust team door te ontwikkelen dat toegerust is om voor een langere termijn uitgezette onderzoekslijnen te dragen met vanuit het veld gearticuleerde vragen/wensen.

2.4 Inzet van mensen en middelen toereikend in kwalitatief en kwantitatief opzicht

Voor de huidige opdrachtportefeuille is de inzet van mensen en middelen voldoende naar de mening van de commissie. Het zij opgemerkt dat er vanuit het buitenland met bijna jaloezie gekeken wordt naar de hoeveelheid en continuïteit van het onderzoek dat het lectoraat

uitvoert. De commissie tekent daarbij aan dat het overzicht van beschikbare mensen en middelen het totaal van beide lectoraten binnen de vakgroep Brandweezorg betreft.

Het valt de commissie op dat de inkomsten uit opdrachten zijn teruggelopen in de afgelopen jaren en dat meer dan de helft van de vaste formatie bestaat uit senior onderzoekers. De commissie vraagt zich af of dit financiële risico's voor de continuïteit van het lectoraat met zich meebrengt in een tijd van dreigende bezuinigingen. Ook constateert de commissie dat het lectoraat vrij weinig is betrokken bij de reguliere subsidiestromen voor het HBO, zoals de RAAK-subsidies.

2.5 Samenwerkingsverbanden intern en extern voldoende relevant, intensief en duurzaam

Het lectoraat neemt deel aan veel samenwerkingsverbanden, die zeer relevant zijn en voor minstens een deel intensief. Het lectoraat heeft een stevig internationaal netwerk, dat goed is ingezet om bevindingen te valideren. Gezien de lange lijst van kennisinstellingen krijgt de commissie de indruk dat deze samenwerkingsverbanden niet allemaal strategisch en duurzaam kunnen zijn geweest. Ook vraagt zij zich af in hoeverre deze verbanden berusten op persoonlijke relaties of op institutionele relaties.

Uit de zelfevaluatie en de gesprekken maakt de commissie op dat de relatie tussen het lectoraat en de veiligheidsregio's complex is met veel onduidelijkheid in de rollen naar elkaar. Zij proeft een zekere berusting bij deze situatie en een neiging om olifantenpaadjes te zoeken die tussen de formele wegen (werkveldadviescommissie, RCDV en vakraden) door lopen.

De samenwerking ten behoeve van onderzoek, bijvoorbeeld deelname aan surveys en (groeps)interviews vanuit het veld, is steeds hoog en ruim voldoende voor de beoogde onderzoeksdoeleinden. Dit is een goed teken. Daarbij benadrukken zowel gesprekspartners uit het externe netwerk als docenten en instructeurs dat zij graag ook een rol spelen bij het formuleren van onderzoeksvragen. Op dit punt lijken de samenwerkingsverbanden nog verbeterd te kunnen worden.

3 Conclusies en aanbevelingen

De commissie is van oordeel dat het lectoraat Brandweerkunde in de periode 2015 – 2024 een belangrijke nationale en internationale positie heeft opgebouwd. Het onderzoek van het lectoraat is toonaangevend, zoals deskundigen beamen.

De resultaten van het onderzoek hebben de praktijk van de Nederlandse brandbestrijding ingrijpend gewijzigd en veiliger gemaakt. De nieuwe basisprincipes die het lectoraat heeft ontwikkeld voor de inzet van repressieve technieken zijn door de branche vastgesteld als doctrine. Zij zijn via het onderwijs en de instructeurs doorgedrongen tot de haarvaten van de brandweerorganisatie. Voor zover dit resultaat nog niet genoegzaam bekend was, wordt het onderstreept in het onderzoek naar de kennisverspreiding: vrijwel alle respondenten kennen de principes van de doctrine en vinden die nuttig. Ook de inzichten in de situationele commandovoering zijn volgens het onderzoek breed verspreid en geaccepteerd. De gesprekspartners bevestigen dit beeld.

Niettemin constateert de commissie ook enkele uitdagingen, waarvoor zij graag aanbevelingen doet.

Aanbevelingen ten aanzien van de borging van het lectoraat

De aanbevelingen in deze paragraaf zijn met name ingegeven doordat de huidige lector, Ricardo Weewer, op een termijn van enkele jaren met emeritaat gaat. Gezien de centrale rol die de huidige lector binnen het lectoraat speelt, maakt de commissie zich zorgen dat diens vertrek een negatieve impact kan hebben op de continuïteit van het lectoraat.

De commissie is van mening dat het tijd is om de pioniersfase van het lectoraat af te sluiten. Waar divergeren een belangrijke strategie is binnen een nauwelijks ontgonnen onderzoeksdomein, is het nu van belang de positie te consolideren, continuïteit te borgen en het onderzoek door te ontwikkelen (convergeren). Het lijkt tijd voor duidelijke keuzes: wat wil je behouden, wat kun je afsluiten, wat wil je meer structuur geven?

De onderzoeklijnen van het lectoraat bieden een concreet aanknopingspunt voor deze keuzes. Waar de lijnen in het verleden organisch gegroeid zijn, is het raadzaam om ze vanaf nu strategisch te kiezen. De commissie denkt hierbij ook aan gemotiveerde keuzes om met bepaalde kennisinstellingen duurzaam samen te gaan werken. Voor welke doeleinden wil je samenwerken met welke leerstoelen van universiteiten? Met welke lectoraten aan hogescholen wil je welke doelen nastreven? De commissie verwacht dat strategische samenwerking, bijvoorbeeld vastgelegd in convenanten, zal helpen om de kennisontwikkeling binnen de brandweerkunde te borgen. Tegelijk zal een aantoonbaar *track record* van samenwerking met kennisinstellingen de kansen vergroten om onderzoekssubsidies uit de tweede geldstroom te verwerven.

Ook de interne organisatie van het lectoraat kan het profiel van de onderzoekslijnen versterken. Geef senior onderzoekers binnen het lectoraat het podium maar ook de opdracht om 'het gezicht' en de 'ambassadeur' binnen het brandweerveld te worden voor hun specialisme. Maak verder periodiek ruimte voor reflectiemomenten binnen het lectoraat om samen terug te kijken en (onderzoeks)lijnen voor de toekomst uit te zetten. Vanuit 'wat wil je bereiken' terug redeneren: wat ga je doen en hoe ga je dat doen? De commissie heeft de indruk dat de strakke planning van onderzoeksprojecten nu weinig ruimte laat om samen een inhoudelijk en strategisch perspectief door te ontwikkelen. Een periode van tien jaar voor een zelfevaluatie is volgens de commissie te lang.

Rond de opvolging van de huidige lector adviseert de commissie om opnieuw af te wegen of de lectoraten Brandweerkunde en Brandveiligheidskunde gescheiden lectoraten moeten blijven en welk beeld er op dit punt bij de buitenwacht wordt nagestreefd. In ieder geval is een warme overdracht tussen gaande en komende lector belangrijk omdat veel contacten van het lectoraat momenteel sterk aan de zittende lector verbonden zijn. De commissie heeft van verschillende kanten meegekregen dat ook bij de volgende lector liefde voor het brandweerwerk belangrijk is. Zoals een gesprekspartner het formuleerde: "Een grenzeloos nieuwsgierige lector die overall vraagtekens bij durft te zetten: Is dat wel zo en waarom is dat zo? En iemand die heel toegankelijk is: of je nu regionaal commandant bent of manschap in een klein dorpje, het maakt niet uit, de lector praat met allebei."

Aanbevelingen ten aanzien van de relatie met het brandweerveld

De relatie tussen het lectoraat en het brandweerveld is complex, onder meer omdat het brandweerveld erg complex georganiseerd is en zelf zoekende is. Zoals geconstateerd in hoofdstuk 2 van deze evaluatie is dit uitgemond in een situatie waarin olifantenpaadjes gebruikt worden wanneer formele overlegstructuren soms onvoldoende lijken te werken. De commissie beveelt aan om met nieuwe energie te proberen om afspraken te maken met de top van de organisatie. De Grote Werken van de RCDV (2 & 3) lijken kansen te bieden om de positie van het lectoraat ten opzichte van het brandweerveld opnieuw te definiëren en samen met het brandweerveld een onderzoeksagenda op te stellen en uit te voeren. Vanwege de reflectieve taak van het lectoraat ligt het voor de hand dat het lectoraat probeert om een kritische dialoog met het brandweerveld aan te jagen over waar de brandweer in de toekomst voor moet staan.

Een gezamenlijke onderzoeksagenda helpt om de onderzoeksresultaten te laten landen in het veld, zeker wanneer het om fundamentele koerswijzigingen gaat die via programma's voor vakbekwaamheid geïmplementeerd moeten worden. Ook versterkt dit de legitimiteit van het onderzoek. Net als bij het onderwijs lijkt het brandweerveld dankzij het werk van het lectoraat beter te weten wat het wil op het vlak van onderzoek. Dat brengt een sterkere wens om gehoord te worden met zich mee en mogelijk een groter risico om zich niet gehoord te voelen. Een gezamenlijke onderzoeksagenda sluit overigens niet uit dat het lectoraat zelf latente kennisbehoeften formuleert en in participatief onderzoek omzet.

De commissie realiseert zich dat ook het brandweerveld stappen moet zetten om tot een heldere relatie te komen met het lectoraat. Het lectoraat heeft een duidelijke behoeftestelling nodig om tot een werkbaar onderzoeksprogramma te komen. Het zou bijvoorbeeld helpen wanneer de Raad van Commandant en Directeuren Veiligheidsregio's onderzoeksthema's prioriteren en binnen de raad iemand het mandaat geven om een thema op te pakken en uit te werken met het lectoraat.

Ten slotte wijst de commissie erop dat de complexiteit van het brandweerveld ook een duidelijke gelaagdheid vraagt in de communicatie naar het brandweerveld. Alle gremia in het brandweerveld hebben compacte informatie op maat nodig. In het onderzoek naar de kennisverspreiding van het lectoraat ziet de commissie dat de NACB deze behoefte ziet en van plan is om daarin nog beter te voorzien. Dit heeft de warme steun van de commissie.

Aanbevelingen ten aanzien van de relatie tussen onderzoek, onderwijs en vakbekwaamheid

De complexe verhoudingen binnen het brandweerveld werken door in de relatie tussen onderzoek, onderwijs en vakbekwaamheid. De commissie begrijpt dat het lectoraat weinig formele bevoegdheden heeft bij de inrichting van het onderwijs om vakbekwaam te worden en de trainingen om vakbekwaam te blijven. Tegelijkertijd zijn dit de belangrijkste kanalen om nieuwe inzichten over veiligere brandbestrijding naar de werkvloer te brengen. Vanuit zijn expertise kan het lectoraat wel bijdragen aan de discussie over de richting waarin het brandweervak zich kan ontwikkelen en over de nieuwe kennis en vaardigheden die daarbij nodig zijn. De commissie beveelt aan om hier het voortouw in te nemen, zoals dat in het verleden ook bij de basisprincipes brandbestrijding is gebeurd.

De organisatorische knip binnen het NIPV tussen onderwijs en onderzoek lijkt in de praktijk overkomelijk door de goede informele contacten tussen onderzoekers en docenten. De commissie adviseert om deze contacten te faciliteren, voor zover dit nog niet gebeurt.

Bijlage 1. Opdracht evaluatiecommissie

De evaluatiecommissie wordt gevraagd om samen met het lectoraat en stakeholders uit het veld te reflecteren op de wijze waarop en de mate waarin het lectoraat zijn ambities heeft gerealiseerd. Deze reflectie heeft als doel om het onderzoek en de rol van het lectoraat in de toekomst te versterken.

1. Algemeen

De opdracht van de evaluatiecommissie bestaat uit:

- > de zelfevaluatie en relevante stukken bestuderen;
- > op basis van het bezoek en de stukken spreken met een vertegenwoordiging van interne en externe betrokkenen (management, lectoren en andere medewerkers, stakeholders uit het brandweerveld);
- > rapporteren over bevindingen en aanbevelingen.

2. Reikwijdte van de opdracht

De opdracht van de evaluatiecommissie bestaat uit twee delen. Het eerste deel richt zich op de beantwoording van de onderstaande vragen:

1. Is er voldoende relevante productiviteit, impact, waardering en erkenning op het gebied van:
 - > kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein;
 - > valorisatie naar beroepspraktijk en maatschappij;
 - > de betekenis voor onderwijs en scholing;
 - > kennisvermeerdering binnen de breedte van de organisatie?
2. Vindt een en ander plaats vanuit een relevante en uitdagende missie en een helder onderzoeksprofiel?
3. Worden de missie en het onderzoeksprofiel geborgd door het portfolio en de wijze waarop het lectoraat is georganiseerd?
4. Is de inzet van mensen en middelen daarbij toereikend in kwalitatief en kwantitatief opzicht?
5. Zijn de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties daarbij voldoende relevant, intensief en duurzaam?

Het tweede deel van de opdracht betreft het onderbouwd per vraag aangeven of het functioneren en de bijdrage van het lectoraat gelet op zijn missie naar het oordeel van de commissie van voldoende niveau is geweest.

3. Omvang en aard van de op te leveren rapportage

De schriftelijke rapportage is kort en bondig en beperkt zich tot de hoofdlijnen. De rapportage omvat ten minste:

- > de antwoorden, met onderbouwing, van de vijf te beantwoorden hoofdvragen;

- > de beoordeling met onderbouwing over de mate waarin het lectoraat succesvol is geweest bij de realisatie van zijn opdracht;
- > een onderbouwd advies met betrekking tot verbetermogelijkheden;
- > informatie over de samenstelling van de evaluatiecommissie en het functioneren;
- > een overzicht van de bestudeerde documenten en de personen met wie gesproken is.

4. De aan te leveren documentatie

De evaluatiecommissie verwacht van het lectoraat een zelfevaluatie waarin in de indeling daarvan al rekening wordt gehouden met de door de evaluatiecommissie te beantwoorden vragen. De zelfevaluatie is kort en bondig geschreven.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid voegt bij de zelfevaluatie de taakopdracht van het lectoraat en andere relevante documentatie, waaronder een (concept)rapport van een onderzoek naar de doorwerking van de resultaten van het lectoraat.

De evaluatiecommissie is bevoegd om wanneer de zelfevaluatie daar aanleiding toe geeft aanvullende documentatie op te vragen.

5. De rolopvatting

De evaluatiecommissie is vooral een kritisch beschouwer vanuit eigen vakmanschap. Daarbij is het voor de commissie van belang om het gesprek aan te gaan met het lectoraat en zijn omgeving.

De evaluatiecommissie baseert het oordeel op:

- > de aangeleverde documentatie;
- > de op de auditdag gehouden gesprekken;
- > eigen kennis en indrukken.

6. Planning

De evaluatiecommissie geeft aan het einde van de auditdag mondelinge terugkoppeling over haar bevindingen aan de lector en de manager van het NIPV.

Zij biedt het concept evaluatierapport binnen drie weken na de auditdag aan de lector en het NIPV-management aan.

De evaluatiecommissie stelt de lector van het te evalueren lectoraat in de gelegenheid de conceptrapportage te beoordelen op feitelijke onjuistheden en om verbetervoorstellen te doen binnen vier weken na de auditdag.

De evaluatiecommissie biedt het definitieve evaluatierapport met de getrokken conclusies binnen zes weken na de auditdag aan de directeur van het NIPV aan.

Bijlage 2. Inhoud evaluatie dossier

Kobes, M., Gaspar, V., Mertens, C., & Wolfs, L. (2024). *Van onderzoek naar praktijktoepassing. Analyse van het bereik, de waardering en doorwerking van onderzoek door het Lectoraat Brandweerkunde [conceptrapport]*. Arnhem: NIPV.

Verhallen, P., Bovens, H. (2005). *Lectoraat Brandweerkunde. Voor de aanvraag van het Lectoraat Brandweerkunde bij de Stichting Kennisontwikkeling HBO d.d. 15 maart 2005*. Arnhem: Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding.

Weewer, R. (2024) *Brandweerkunde. Zelfevaluatie van het lectoraat Brandweerkunde*. Arnhem: NIPV.

Bijlage 3. Overzicht gesprekspartners

Lector	Ricardo Weewer (NIPV, lector Brandweerkunde)
Extern netwerk	Esther Lieben (Veiligheidsregio Haaglanden, directeur en commandant, vakregisseur Leren en Ontwikkelen) Marinus van de Velde (werkveldadviescommissie namens vakraad Incidentbestrijding) Paul van Dooren (innovatiecoördinator Brandweer Nederland) Caspar Pors (Veiligheidsregio Brabant Noord, hoofd repressie, netwerk vrijwilligheid Brandweer Nederland)
Intern netwerk	Karin Dangermond (NIPV, senior onderzoeker vakgroep Brandweezorg) Lieuwe de Witte (NIPV, lector brandveiligheidskunde) Yvonne Stassen (NIPV, communicatie-adviseur) Harold Menning, (NIPV, adviseur directie en beleidsmedewerker) Rijk van den Dikkenberg (NIPV, senior onderzoeker vakgroep Brandweezorg)
Docenten, instructeurs, (oud)studenten	Edward Huizer (docent COVB, operationele opleidingen) Paul Castein (CFBT-NL, instructeur). Jaap Molenaar (NIPV, voormalig decaan incidentbestrijding) Nick Kuiperij (ploegchef, bevelvoerder en instructeur Doetinchem)
Management	Annemieke Hendriks (NIPV, teammanager vakgroep Brandweezorg) Wim Beckmann (NIPV, beleidsadviseur TEC, voorheen manager Brandweeracademie) Coby Flier (NIPV, directeur onderzoek & onderwijs, manager NACB)